

LES FUNDACIONS A CATALUNYA, UN SECTOR ECONÒMIC. Dades i paràmetres dels anys 2016-2017

Observatori de Fundacions

Pere-A. Fàbregas
Silvina Vázquez

Coordinadora
Catalana de Fundacions

INTRODUCCIÓ	4
LA BASE DE DADES	5
PERFIL DEL SECTOR FUNDACIONAL A CATALUNYA	6
Tradició i modernitat.....	6
Sectors d'activitat.....	7
Presència en el territori	8
LES GRANS XIFRES	9
El valor afegit per les fundacions a l'economia catalana (VAB).....	9
La ocupació i el voluntariat.....	12
Els beneficiaris	15
Els ingressos per les activitats.....	16
Les subvencions i donacions	18
Els ajuts concedits	18
Les despeses d'explotació	19
Productivitat	20
Els actius	21
Rotació dels actius.....	23
L'esforç inversor.....	23
Els passius.....	24
El patrimoni net	25
EPILEG	26

ABSTRACT:

La presente investigación, primer trabajo monográfico del Observatorio de Fundaciones, publica por primera vez en Cataluña los datos económicos agregados del sector fundacional.

El informe describe un sector dinámico y en crecimiento, con más de 2.000 fundaciones activas en el territorio y resiliente en los momentos de afrontar situaciones desfavorables. Con una base social que en el año 2017 superaba las 82.000 personas trabajadoras y las 42.000 voluntarias, el sector representa el 2,5% del total de la ocupación en Cataluña y el 1,5 (%) del valor económico creado.

Cabe señalar que los datos presentados no son el resultado de una encuesta basada en una muestra más o menos representativa. Se trata de datos extraídos de los estados financieros depositados en el Protectorado de Fundaciones del Departamento de Justicia de la Generalitat de Cataluña, una obligación de todas las fundaciones.

En este sentido, este estudio es también un ejercicio de transparencia que ayuda a explicar a los grupos de interés, así como a la sociedad en su conjunto que son y qué hacen las fundaciones.

ABSTRACT:

The current research, the first monograph of the Observatory of Foundations, publishes for the first time in Catalonia the aggregate economic data of the Catalan foundations.

The main findings stress that this is a growing sector, with more than 2,000 foundations active throughout the territory, and resilient in dealing with unfavorable situations. With a social base that in 2017 exceeded 82,000 employees and 42,000 volunteers, the sector represents 2.5% of total employment and generates 1.5% of the economic value created in Catalonia.

These figures are not the result of a survey or a probabilistic sample that might be representative. These is data sourced from information and financial statements deposited with the Protectorate of Foundations of the Department of Justice of The Generalitat of Catalonia, mandatory for every foundation.

The study also serves as an act of transparency by helping to explain to the stakeholders and to society in general what foundations are and do.

INTRODUCCIÓ

Aquest treball de recerca publica per primera vegada a Catalunya les dades econòmiques agregades del sector fundacional¹, basades en la informació i els estats financers dipositats al Protectorat de Fundacions del Departament de Justícia. La informació ha estat treballada desde l'Observatori de les Fundacions de la Coordinadora Catalana de Fundacions.

No son les dades d'una enquesta², ni d'una mostra que pugui ser, mes o menys, representativa. No son unes dades parcials de les que es treuen unes dades globals i les oportunes conclusions per processos mes o menys sofisticats d'inferència estadística. Son les dades de totes les fundacions que al tenir una activitat econòmica, venen obligades a dipositar-les en el Protectorat de la Generalitat.

Tot aquesta recerca ha estat possible:

- Per l'extrema transparència dintre de les obligacions legals de les fundacions de Catalunya, dipositant, any rere any, les seves principals dades en el Protectorat de Fundacions.
- Per la creació dintre de la Coordinadora Catalana de Fundacions³ de l'Observatori de les Fundacions⁴, que ha treballat i depurat, amb un gran esforç, una gran quantitat de dades que fins el moment no havien estat treballades.
- Perquè el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, i més en concret la Direcció General de Dret i Entitats Jurídiques ha facilitat després de moltes sol·licituds i amb les precaucions i garanties escaients, la signatura, el 4 de juliol de 2018, d'un Conveni amb la Coordinadora per fer possible el trasllat i tractament de les dades pel l'Observatori de les Fundacions

¹ Tampoc s'ha publicat res similar fins el moment a nivell espanyol, ni es coneixen altres precedents propers d'un anàlisi d'aquest tipus i amb aquest nivell de profunditat.

² La Coordinadora dins de la seva activitat de difondre el coneixement del sector fundacional de Catalunya, va publicar en el 2009: «Estudi de les Fundacions a Catalunya 2008», i en el 2012: «El finançament de les fundacions a Catalunya», basades en enquestes contestades per una mostra important de fundacions, però no basades en les dades formals del Registre que inclou totes les fundacions del país.

³ La Coordinadora Catalana de Fundacions es des de 1978, l'única associació de Fundacions de Catalunya, reconeguda per la Administració i els interlocutors socials com a representant d'aquest sector, figurant inscrita en el Registre de Grups d'Interès del Parlament i de la Generalitat de Catalunya.

⁴ L'Observatori de les Fundacions, el va crear la Coordinadora Catalana de Fundacions a finals del 2017 amb les finalitats d'aprofundir i incrementar el coneixement sobre el sector fundacional de Catalunya mitjançant l'elaboració de recerques i estudis sobre temes d'interès per a les fundacions i amb especial atenció a temàtiques relacionades amb l'impacte del teixit fundacional a la societat, la filantropia i el mecenatge.

Com a conseqüència de tot aquest interès en les dades del sector fundacional de Catalunya, finalment s'ha aconseguit, desde el mes de setembre de 2019, la publicació de tota aquesta informació com a dades obertes de la Generalitat de Catalunya, amb una demostració addicional de modernitat i de línia avançada de transparència del sector.

LA BASE DE DADES

La base de dades de l'estudi incorpora la informació que presentem a continuació, referida als exercicis econòmiques de 2016 i 2017 de les fundacions catalanes. Es una base de dades d'una gran dimensió, incloent 258 variables i més de 116.000 dades d'informació.

QUADRE 1 – Esquema del model de dades treballat

Conceptes
<ul style="list-style-type: none">• Identificació de la fundació• Beneficiaris• Personal assalariat• Voluntaris• Inversions• Subvencions rebudes de la Generalitat de Catalunya• Altres subvencions• Donatius privat• Balanç a 31 de desembre• Compte de resultats a 31 de desembre

Font. – Observatori de Fundacions

La amplitud de les institucions tractades es molt important, inclou les dades de totes les fundacions que han de presentar comptes anuals al Protectorat de la Generalitat de Catalunya, que representen prop del ordre del 80% de les fundacions registrades al país. Cal pensar que són pràcticament el 100% de les fundacions en funcionament i que desenvolupen activitats de forma continuada al servei de la societat.

QUADRE 2 - Número de fundacions presents a la base de dades (2016/2017)

Concepte	2016	2017	Variació
Registrades al Protectorat	2.568	2.613	1,8 %
Presentes a la base de dades	2.022	2.011	-0,5 %
% de presència a la BBDD	79 %	77 %	

Font. – Observatori de Fundacions

L'esperit de les fundacions es pot començar a conèixer quan es veu que un 63% de les fundacions actives, presents a la base de dades, disposen per portat a terme la seva tasca de treballadors assalariats, o de treballadors assalariats i voluntaris. Però un important 37% de les fundacions només disposen de persones voluntàries per complir les seves finalitats, persones que es dediquen a les fundacions, fan feina i no reben retribució.

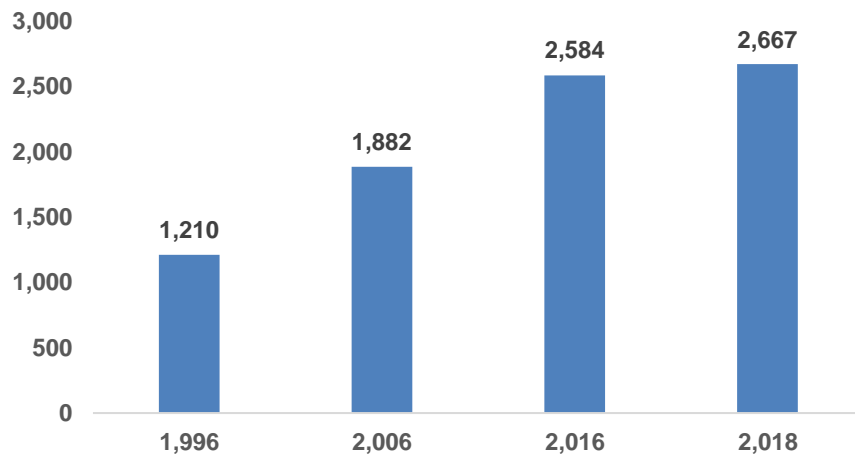
PERFIL DEL SECTOR FUNDACIONAL A CATALUNYA

Tradició i modernitat

El sector fundacional a Catalunya es caracteritza per tenir una gran tradició i antiguitat, entre les fundacions associades a la Coordinadora en hi ha vuit que van ser creades entre 1170 i 1464, i que encara estan funcionant i aportant a la comunitat, després dels molts segles transcorreguts.

Però a la vegada, es un sector molt modern, doncs en els darrers 22 anys (el període 1996/2018), s'ha més que doblat el número de fundacions existents en el país, passant de 1.210 a 2.667, el que mostra el dinamisme i la utilitat de l'instrument fundació per atendre els requeriments de la societat actual, quan son requeriments de servei a la societat i sense finalitat de lucre.

GRÀFIC 1 – Nombre de fundacions a Catalunya

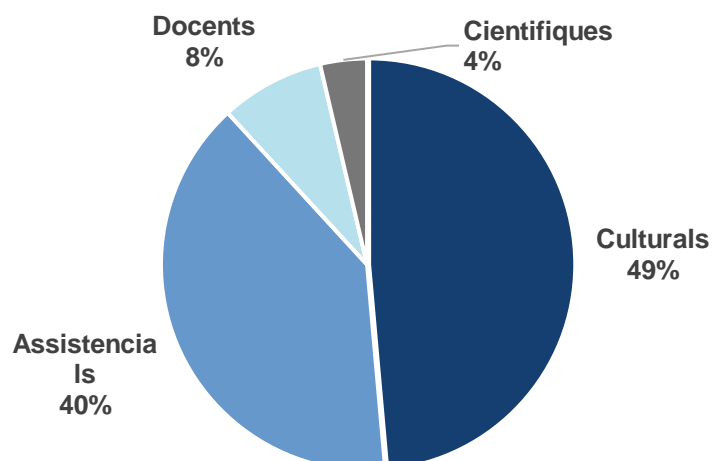
Font. – Observatori de Fundacions

Sectors d'activitat

En quant als sectors d'activitat, pràcticament es troben fundacions en tots els àmbits de la vida quotidiana del país. La fundació es un instrument afinat d'una gran transversalitat. Hi ha fundacions a pràcticament tots els sectors: cultura, acció social, recerca, ensenyament, salut, esport, cooperació internacional, universitat, tutela jurídica, i en tants altres terrenys.

Malgrat tota aquesta dispersió en la majoria d'àmbits de la societat, la majoria de les fundacions a Catalunya, pràcticament el 90%, estan centrades en temes culturals, i d'acció social, en la seva multiplicitat de subsectors i variants.

GRÀFIC 2 – Àmbits d'actuació de les fundacions a Catalunya (2018)

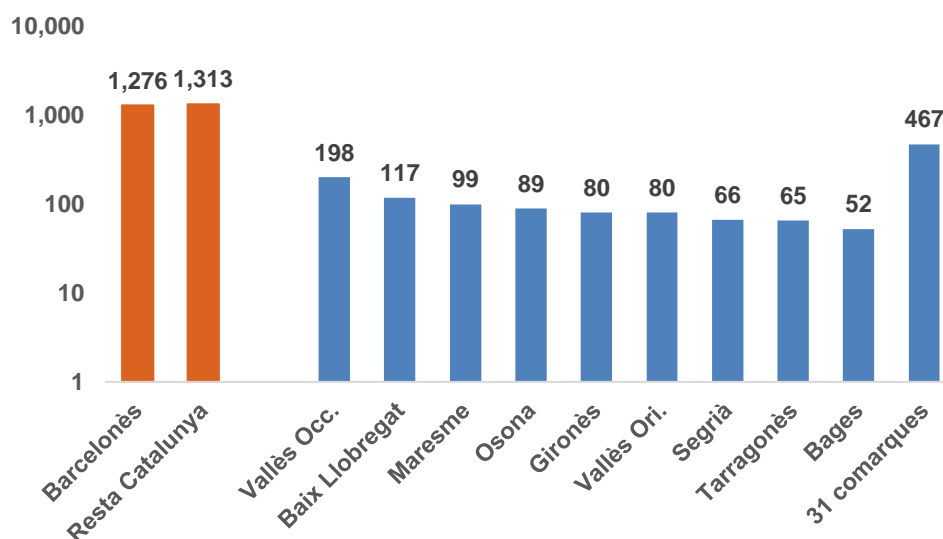
Font.- IDESCAT i elaboració pròpia

Presència en el territori

La presència en el territori és rellevant, permet analitzar si el fenomen fundacional és barceloní o de tot Catalunya. És evident que el Barcelonès té una posició molt important, amb 1.276 fundacions, representa el 49% del total. Però, sent molt important, no és una presència exclusiva: més de la meitat de les fundacions de Catalunya, concretament 1.313, estant situades fora de la comarca del Barcelonès.

Hi ha presència de fundacions a totes les comarques de Catalunya. Totes i cadascuna, per allunyades que estiguin de la conurbació barcelonesa, encara que les comarques amb més fundacions són les properes a la capital i a les antigues capitals de província, i també l'Osona i el Bages. La llista per comarques segons nombre de fundacions la encapçalarien: el Barcelonès, el Vallès Occidental, el Baix Llobregat, el Maresme, l'Osona, el Gironès, el Vallès Oriental, el Segrià, el Tarragonès i el Bages

GRÀFIC 3 – Presència territorial de les fundacions a Catalunya (2018)

Font.- IDESCAT i elaboració pròpia

LES GRANS XIFRES

El valor afegit per les fundacions a l'economia catalana (VAB)

Un indicador fonamental per veure la incidència d'un sector a la economia del país es la seva aportació al Valor Afegit Brut (VAB), es a dir la avalució del que afegeix la seva activitat a la creació de la riquesa del país, una vegada descomptat tot el que s'ha comprat a altri, i també, veure aquesta riquesa addicional com es reparteix entre els diferents factors i elements necessaris que fan la seva aportació perquè la producció sigui possible.

El Valor Afegit Brut del sector fundacional de Catalunya supera clarament els tres mil milions d'euros el 2017, amb un creixement en relació a l'any anterior d'un important 9,3%⁵, mentre que el VAB global de Catalunya en el mateix any només va créixer un 4,2%, aproximadament la meitat.

QUADRE 3 - Valor de la producció i Valor Afegit Brut (VAB) (2016/2017)

⁵ Bàsicament s'ha seguit la metodologia de la Central de Balanços del Banc d'Espanya i la emprada per Oriol Amat i Enric Genescà en la Memòria Econòmica de Catalunya. Sumàriament s'explica en les notes següents els càlculs realitzats. Agraïm a Oriol Amat el seu ajut conceptual per portar a terme aquest anàlisi.

Concepte	Milions d'euros		Variació
	2016	2017	
Volum de negoci ⁶	3.508,7	3.868,4	10,3 %
Valor de la producció ⁷	3.512,5	3.872,0	10,2 %
VALOR AFEGIT BRUT ⁸	2.994,7	3.274,1	9,3 %

Font.- Observatori de Fundacions

Per poder contextualitzar les xifres aportades a continuació les comparem amb les conjunt de Catalunya i amb les d'alguns altres sectors econòmics. En relació al total del Valor Afegit Brut de Catalunya, les fundacions aporten el 1,52% en xifres de l'any 2017, amb un creixement en relació a la seva participació l'any 2016, que s'estimava en un 1,45%.

A nivell sectorial pot dir-se que la aportació del sector fundacional a l'economia del país, uns 3.000 milions d'euros, ve a ser com una tercera part del que aporten a nivell individual els sectors d'Administració Pública, o de Educació o de les activitats sanitàries, que s'avalua en uns 9.000 milions d'euros per cadascun. També es pot dir que les fundacions aporten aproximadament com la meitat del que aporta un sector tan important com el financer i d'assegurances, uns 7.000 milions d'euros, o l'equivalent del conjunt del sector d'energia elèctrica i gas, o quatre vegades més que el sector de l'aigua. O que aporta una mica menys que les activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment, i una mica més que les activitats de serveis socials.

QUADRE 4 - Valor Afegit Brut de diferents sectors (2016/2017)

⁶ Volum de negoci = Ingressos per activitats – subvencions + altres ingressos.

⁷ Valor de la Producció = Volum de negoci ± variació d'existències.

⁸ Valor afegit brut al cost dels factors = Valor de la producció – compres i consums intermedis + subvencions – impostos lligats a la activitat.

Concepte	Milions d'euros		Estructura (%)		Variació any 2017 sobre el 2016
	2016	2017	2016	2017	
CATALUNYA	206.462	215.229	100 %	100 %	4,2 %
Fundacions	2.995	3.274	1,45 %	1,52 %	9,3 %
Educació	9.599		4,65 %		
Activitats sanitàries	9.217		4,46 %		
Administració pública	8.712		4,22 %		
Activitats financeres i assegurances	7.424		3,60 %		
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	4.420		2,14 %		
Energia elèctrica i gas	3.265		1,58 %		
Activitats serveis social	2.236		1,08 %		
Recerca i desenvolupament	1.189		0,58 %		
Aigua	853		0,41 %		

Font.- Observatori de Fundacions i IDESCAT

Es evident que les fundacions estan dintre de molt sectors de l'economia aportant el seu Valor Afegit Brut, però també es evident que el nostre esforç ha estat el de mirar d'ajuntar tot el valor que aporten les fundacions a la economia del país, independentment de la branca d'activitat, sigui a cultura, educació, serveis socials sanitat, recerca o educació.

Un enfoc complementari d'aquest l'anàlisi és esbrinar a on va a parar el Valor Afegit Brut que generen les fundacions. Aquest enfoc es pot veure en les dades que s'acompanyen: la major part, un 81%, es dedica a retribuir al personal assalariat que col·labora amb la tasca de les fundacions., Un 8% del total son els ajuts que les fundacions atorguen a altres persones o entitats en funció de la seva activitat filantròpica. Les despeses financeres i l'amortització dels actius que s'utilitzen per les finalitats fundacionals s'emporten un altre 8/9%, i finalment l'excedent compta en un 2% del Valor Afegit Brut.

QUADRE 5 - Distribució del Valor Afegit Brut (2016/2017)

Concepte	Milions d'euros		Estructura (%)		Variació any 2017 sobre el 2016
	2016	2017	2016	2017	
Personal	2.425,3	2.652,1	80,9 %	81,0 %	9,3 %
Ajuts concedits	238,0	257,1	8,0 %	7,9 %	8,1 %
Amortitzacions	225,5	224,4	7,5 %	6,9 %	-0,5 %
Financers	14,9	76,0	0,5 %	2,4 %	411,9 %
Altri	2,1	0,9	0,1 %	0,0 %	-56,1 %
Excedent	88,6	63,5	2,9 %	2,0 %	-28,3 %
VALOR AFEGIT BRUT	2.994,7	3.274,1	100,0 %	100,0 %	9,3 %

Font.- Observatori de Fundacions

La ocupació i el voluntariat

Les fundacions de Catalunya representen un 2,5% de la ocupació del país., Una taxa prou elevada i rellevant en el context global de Catalunya, i encara més important en comarques com el Bages (6,4%), el Ripollès (5,4%), l'Osona (4,1%), o el Tarragonès (4,0%), a on no es pot parlar de la ocupació sense parlar de les activitats de les fundacions.

En el 2017 la ocupació en el sector fundacional ha crescut a taxes importants tant pel que fa al personal assalariat, amb un 8,3%, com, encara més, pel que fa a les persones voluntàries amb un augment del 16,5% del nombre de voluntaris i voluntàries, representant ja en conjunt l'esforç i la dedicació al sector fundacional d'un rellevant col·lectiu de 124.000 persones.

QUADRE 6 - Personal assalariat i voluntariat (2016/2017)

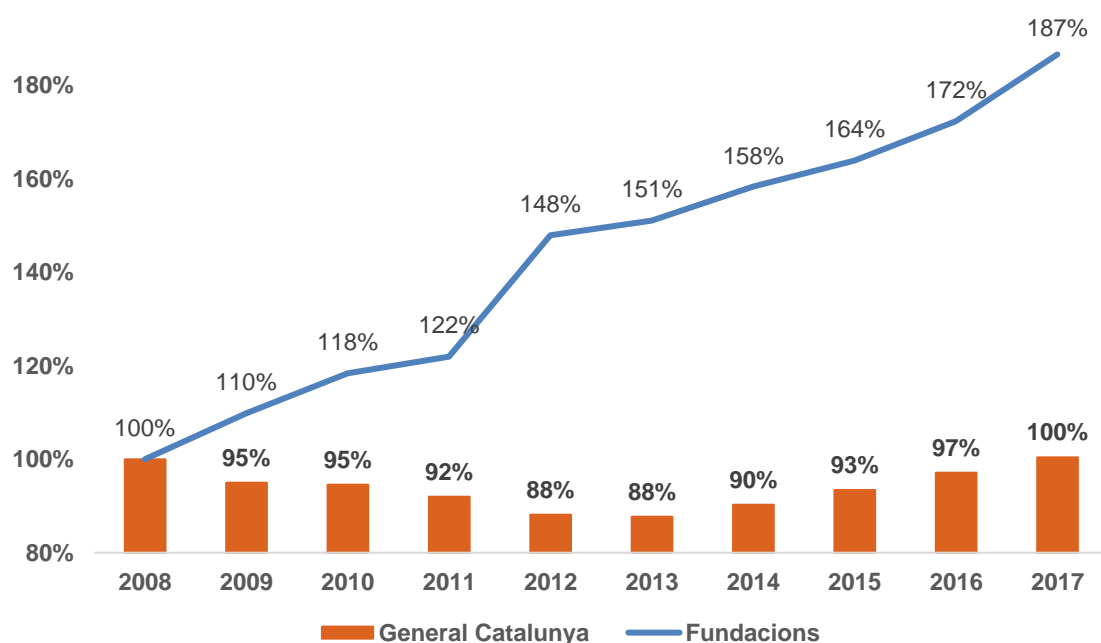
Concepte	2016	2017	Variació
Personal assalariat	76.383	82.688	8,3 %
Persones voluntàries	35.919	41.853	16,5 %
Total	112.302	124.541	10,9%

Font.- Observatori de Fundacions

La evolució de la participació de les fundacions en el total d'ocupació del país es important, doncs mostra amb molta claredat que la ocupació ha crescut més ràpidament a les fundacions que a la resta de sectors de la economia, augmentant de forma permanent la seva participació i presència a les dades globals.

Davant la crisi, la resiliència de les fundacions ha estat més alta que la de les empreses., Les xifres de personal empleat a les fundacions, any rere any, han crescut sempre de forma continuada., En canvi, la ocupació a les empreses va començar a baixar després del 2008 i fins el 2013 per reiniciar el creixement l'any 2014. I no va ser fins al 2017, que la ocupació a les empreses va recuperar el seu nivell de 2008. Contràriament, al 2017 les fundacions tenien un 87% més de personal ocupat que deu anys abans. Això ha donat lloc a que si en el 2008 les fundacions representaven un 1,3% de la ocupació del país, en el 2017 pràcticament havien doblat la seva participació, amb un 2,5% del total.

GRÀFIC 4 – Resiliència a la crisi, evolució de l'ocupació. [índex 2008 = 100]

Font.- Observatori de Fundacions i IDESCAT

QUADRE 7 - Quota de participació de les fundacions a la ocupació del país (2008/2017)

Any	Ocupació Fundacions	Ocupació Catalunya ⁹	Fundacions vs Catalunya
2008	44.321	3.284.993	1,3 %
2010	52.467	3.105.578	1,7%
2012	65.566	2.895.837	2,3 %
2014	70.137	2.963.394	2,4 %
2016	76.383	3.189.437	2,4 %
2017	82.688	3.300.184	2,5 %

Font.- Observatori de Fundacions

Però si la ocupació es rellevant, també s'ha de veure que una gran part de les fundacions, casi un 40%, no compten amb personal assalariat, mentre que prop d'un altre 25% tenen una plantilla retribuïda de menys de cinc treballadors o treballadores., Això indica que el teixit de les fundacions catalanes està compost per moltes institucions petites o, com a màxim, petites i mitjanes. Les fundacions amb plantilles importants de mes de 500 treballadors nomes representen aproximadament el 1,4% del total del sector.

QUADRE 8 - Fundacions segons personal assalariat (2016/2017)

Estrat	2016	2017
Cap treballador	37,5 %	37,0 %
1 – 5	24,1 %	24,5 %
6 – 10	6,5 %	6,0 %
11 – 50	17,0 %	16,7 %
51 – 250	11,5 %	12,0 %
251 – 500	2,3 %	2,5 %
més de 500	1,2 %	1,4 %

Font.- Observatori de Fundacions

En el cas del voluntariat, les dades constaten que en un 30% de les fundacions reben l'ajut de persones que desenvolupen tasques de voluntariat, amb un nombre creixent de persones dedicades. El mes normal es tenir entre una i cinc persones voluntàries, amb un altre tram important en les fundacions que

⁹ Se ha equiparat la ocupació de Catalunya amb el nombre de afiliats a la Seguretat Social. Font: Observatori del Treball i Model Productiu, Generalitat de Catalunya, dades corresponents a la mitjana del mes de desembre de l'any indicat.

disposen d'entre 11 i 50 voluntaris i amb molt poques fundacions amb mes de 250 voluntaris.

QUADRE 9 - Voluntariat a les Fundacions (2016/2017)

Estrat	2016	2017
Cap voluntari	70,3 %	67,9 %
1 – 5	11,9 %	12,2 %
6 – 10	4,7 %	5,4 %
11 – 50	8,7 %	9,4 %
51 – 250	3,3 %	3,7 %
251 – 500	0,7 %	0,7 %
més de 500	0,4 %	0,6 %

Font.- Observatori de Fundacions

Els beneficiaris

El concepte de beneficiari es fonamental, son les persones que reben els serveis de les fundacions, son les persones per les que les fundacions realment existeixen. El seu recompte es difícil donada la transversalitat de les feines de les fundacions. Com es compta en un museu un beneficiari, o hem de comptar usuaris? Es més senzill en un centre d'assistència a persones amb alguna discapacitat? O en una escola? Però, i un centre de recerca de base?

Per una altra banda, hi ha qui pot pensar que si la seva fundació pensa en fer un servei a tots els catalans, només per això, té 7 milions i escaig de beneficiaris que és gairebé el total de la població catalana. Quan resulta evident que, el que hauria de quantificar son les persones que realment han gaudit d'un servei d'una fundació. Per tant, les xifres de beneficiaris s'han d'utilitzar prenent moltes precaucions. Malgrat la seva importància, és un concepte de una certa complexitat i que presenta molts perfils diferents.

Malgrat tot, el 2017 s'ha assolit una xifra molt important de 49,7 milions de beneficiaris, amb un rellevant creixement del 35% sobre l'any anterior, el que representa que la població de Catalunya ha rebut de mitjana 6,6 serveis d'una fundació durant l'any considerat.

QUADRE 10 - Número de beneficiaris globals (2016/2017)

Concepte	2016	2017	Variació
Beneficiaris (milions/any)	36,8	49,7	34,9 %

Font. – Observatori de Fundacions

Per aprofundir l'anàlisi a continuació es presenta un exercici on s'han filtrat les fundacions amb informació més difícil de poder interpretar o sense informació concreta. Les fundacions de les que presentem informació de beneficiaris representen més d'un 60% de les fundacions existents.

QUADRE 11 - Fundacions segons nombre de beneficiaris (2016/2017)

Estrat de beneficiaris	2016		2017	
	nombre fundacions	%	nombre fundacions	%
0 – 250	527	42,1 %	533	41,9 %
251 – 1.000	303	24,2 %	295	23,2 %
1.001 – 5.000	208	16,6 %	232	18,3 %
5.001 – 25.000	109	8,7 %	117	9,2 %
més de 25.000	106	8,4 %	94	7,4 %
Fundacions analitzades	1.253	100,0 %	1.271	100,0 %

Font.- Observatori de Fundacions

Del anàlisi de la informació es desprèn que el més normal és que les fundacions atenguin una xifra de beneficiaris, que oscil·li entre 0 i 250 persones, àmbit a on es concentren casi la meitat de les fundacions de Catalunya. Un altre 25% atenen entre 251 i 1.000 beneficiaris, i la darrera quarta part de les fundacions té més de 1.000 beneficiaris. Algunes ja poques superen els 25.000 beneficiaris.

Els ingressos per les activitats

Les fundacions de Catalunya tenen uns ingressos per les seves activitats que superen els quatre mil milions d'euros/any. Concretament en el 2017 van arribar a 4.813 milions d'euros, amb un important creixement del 10% en relació a l'any anterior.

Bàsicament es poden distingir dos tipus d'ingressos, els que corresponen a la activitat de prestació de serveis i venda de productes, indicador del dinamisme i de l'esforç de les fundacions realitzant tasques pels diferents sectors socials, i que representen un 68% dels ingressos, amb un rellevant creixement del 11% en el exercici 2017. I la resta, l'altra 32% que s'aconsegueix a partir de

subvencions, donacions i llegats principalment, i que va créixer en un 8,5% en el darrer any considerat.

A l'àmbit de la prestació de serveis, a vegades s'ha de competir en desigualtat d'oportunitats, sigui per l'aplicació d'una regulació poc sensible a les finalitats socials de les fundacions, o per la carrega del Impost del Valor Afegit, que les fundacions meriten com a consumidor final, siguin o no consumidores finals, i per tant no es poden deduir l'impost suportat.

QUADRE 12 - Ingressos per les activitats (2016/2017)

Concepte	Milions d'euros		Estructura (%)		Variació any 2017 sobre el
	2016	2017	2016	2017	
Vendes i prestacions de serveis	2.941,0	3.256,9	67 %	68 %	10,7 %
Subvencions, donacions, llegats i altres ingressos	1.434,2	1.556,0	33 %	32 %	8,5 %
INGRESSOS PER LES ACTIVITATS	4.375,2	4.812,9	100 %	100 %	10,0 %

Font.- Observatori de Fundacions

Segons la seva xifra d'ingressos de les activitats, hi ha fundacions de moltes mides, molt petites, de menys de 20.000 euros d'ingressos al any, i de molt grans, que superen els 5 milions d'euros anuals. Encara que la mediana¹⁰ se situa sobre els 300.000 euros d'ingressos, amb un creixement d'aquest indicador d'un 4,6% en el 2017. La distribució de les fundacions segons el valor dels seus ingressos presenta una gran estabilitat interanual.

QUADRE 13 - Fundacions segons Ingressos per les activitats (2016/2017)

Estrat (euros)	2016	2017
0 – 19.999	14,8 %	15,4 %

¹⁰ La mediana, es la dada situada en el centre d'un conjunt de dades o d'observacions estadístiques, ordenades de menor a major, que té el mateix nombre de dades tant per sobre com per sota.

20.000 – 49.999	8,8 %	8,5 %
50.000 – 149.999	15,7 %	14,7 %
150.000 – 999.999	29,1 %	29,7 %
1.000.000 – 4.999.999	22,1 %	22,1 %
5.000.000 o més	9,5 %	9,6 %
MEDIANA	294.788	308.260

Font.- Observatori de Fundacions

Les subvencions i donacions

Les possibilitats de les fundacions de assolir un finançament adequat, depenen de les seves activitats de venda de productes i serveis amb qualitat i eficiència, i de les seves capacitats per obtenir subvencions públiques i donatius privats. En els anys que estudiem, les fundacions de Catalunya han rebut una xifra important del ordre de 1.500 milions d'euros/any entre aportacions privades i públiques pel desenvolupament de les seves activitats fundacionals.

La principal institució donant ha estat la Generalitat de Catalunya amb casi el 50% del total, representant les altres subvencions públiques un 20% adicional i els donatius privats del ordre del 30% restant. Cal remarcar el moderat creixement de les aportacions públiques, mentre que els donatius privats en el 2017 van superar la xifra dels 500 milions d'euros/any amb un importantíssim creixement interanual superior al 20%.

QUADRE 14 - Subvencions i donatius rebudes en el any (2016/2017)

Concepte	Milions d'euros		Estructura (%)		Variació any 2017 sobre el
	2016	2017	2016	2017	
Subvencions	1.030,6	1075,4	71 %	68 %	4,3 %
Generalitat Catalunya	697,7	718,9	48 %	46 %	3,0 %
Altres	332,9	356,5	23 %	22 %	7,1 %
Donatius privats	422,9	509,4	29 %	32 %	20,5 %
Total	1.453,5	1.584,8	100 %	100 %	9,0 %

Font.- Observatori de Fundacions

Els ajuts concedits

Hi ha fundacions que per assolir les seves finalitats fundacionals desenvolupen directament activitats de tipus molt diferents, com per exemple, administrar un centre de gent gran, una universitat, un hospital, un centre de recerca, etc. Però, en altres casos les fundacions fan la seva feina atorgant ajuts a altres persones

i entitats tant amb requeriments de necessitat, o d'exclusió, com per portar a terme a través d'elles una acció social. Finalment hi ha fundacions que administren un *mix* d'activitats dels dos tipus.

Les xifres destinades als ajuts atorgats a altri son importants i creixents de manera coherent amb les finalitats fundacionals establertes, concretament 257 milions a l'any 2017, amb un creixement del 8% en relació al any anterior, el que representa dedicar a aquest concepte aproximadament un 8% del Valor Afegit Brut.

QUADRE 15 - Ajuts concedits (2016/2017)

Concepte	2016	2017	Variació
Ajuts concedits i altres despeses (milions d'euros)	238,0	257,1	8,1 %
Percentatge VAB (%)	8,0 %	7,9 %	

Font.- Observatori de Fundacions

Les despeses d'explotació

Les despeses d'explotació, son el nucli fonamental de la despesa interna de les fundacions, bàsicament estan constituïdes per les despeses de personal i les altres despeses d'explotació, representant en conjunt més de 3.600 milions d'euros, amb un creixement del 8,8%_en relació a l'any anterior, increment lleugerament inferior al augment dels ingressos.

La part més important son les despeses de personal amb un rellevant 73% del total; mentre que les altres despeses d'explotació representen el restant 27% distribuïdes en multiplicitat de conceptes, com: arrendaments i cànons, reparacions i conservacions, serveis de professionals independents, transports, primes d'assegurances, serveis bancaris, publicitat, propaganda i relacions públiques, investigació i desenvolupament, i tants d'altres.

QUADRE 16 - Despeses d'Explotació (2016/2017)

Concepte	Milions d'euros		Estructura (%)		Variació any 2017 sobre el
	2016	2017	2016	2017	
Despeses de personal	2.425,3	2.652,1	73 %	73 %	9,3 %

Altres despeses d'exploració	909,7	977,7	27 %	27 %	7,5 %
DESPESES D'EXPLORACIÓ	3.335,0	3.629,7	100,0 %	100,0 %	8,8 %

Font.- Observatori de Fundacions

En el terreny de la evolució cap una major modernitat del sector, també es interessant veure a quin nivell es situen les fundacions de Catalunya en l'esforç d'Investigació i Desenvolupament. L'avanç en l'any 2017 es molt important passant del 0,75% al 1,00% del VAB, però les xifres encara estan molt lluny de les de les empreses catalanes¹¹ que van dedicar a I+D un 2,10% pel mateix any 2017

QUADRE 17 - Despeses Investigació i Desenvolupament (2016/2017)

Concepte (milions d'euros)	2016	2017	Variació
Despeses Investigació i desenvolupament	22,6	32,1	42,2 %
Valor Afegit Brut	2.994,7	3.274,1	9,3 %
Despeses I+D / VAB	0,75 %	0,98 %	30,7 %

Font.- Observatori de Fundacions

Productivitat

Les despeses de personal (2.652,1 milions d'euros) i la plantilla mitjana¹² (79.536 persones) permeten avaluar la retribució mitjana, que per el any 2017 va ser de 33.344 euros per persona, multiplicant per 1,3 vegades el Salari brut anual mitjà que per aquell any estava establert en 25.180 euros/any.

QUADRE 18 – Retribució mitjana personal (2017)

Conceptes	
Despeses de personal 2017 (milions d'euros)	2.652,1
Plantilla 2016	76.383

¹¹ Quan es fa referència a les empreses catalanes, s'ha d'entendre feta a la part corresponent a les empreses catalanes de les bases de dades trimestral i anual de la Central de Balanços del Banc d'Espanya (CBBE) que es remetent regularment a la Cambra de Comerç de Barcelona i al Departament de Vicepresidència d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya, i a l'anàlisi que en base a aquesta informació publica la Cambra de Comerç en la seva Memòria Econòmica de Catalunya, redactat per Oriol Amat i Enric Genescà. Aquesta mostra representava l'any 2017 a 2.551 empreses, amb 466.471 persones de plantilla i un VAB de 26.442 milions d'euros. Vegeu, Memòria Econòmica de Catalunya 2018, pp. 59-86.

¹² Es considera plantilla mitjana la mitjana dels empleats a inici i final de l'any considerat.

Plantilla 2017	82.688
Plantilla mitjana 2017	79.536
Retribució mitjana (euros/empleat)	33.344
Salari brut anual mitjà (SBM)	25.180
Retribució mitjana / SBM (vegades)	1,3

Font. – Observatori de Fundacions

La productivitat de les despeses de personal, la avaluarem en relació al Valor Afegit Brut, i en relació a quantes vegades el VAB conté les despeses de personal. En el any 2017, tant el VAB com les despeses de personal han evolucionat de la mateixa manera, el que ha fet que la productivitat de les despeses de personal es mantingues estable en les 1,23 vegades ja registrades en el exercici 2016.

QUADRE 19 - Productivitat despeses personal (2016/2017)

Concepte (milions d'euros)	2016	2017	Variació
Despeses de personal	2.425,3	2.652,1	9,3 %
Valor Afegit Brut	2.994,7	3.274,1	9,3 %
VAB / despeses personal	1,23	1,23	=

Font.- Observatori de Fundacions

Els actius

El sector fundacional de Catalunya administra uns actius per valor de més de 8.600 milions d'euros, xifra molt important i que ha augmentat a l'any 2017 en 120 milions d'euros, representant un 1,4% de creixement.

La estructura dels actius presenta dos terceres parts d'actius no corrents i una tercera part a actius corrents, amb poques variacions d'un any a l'altre. Mes concretament, l'immobilitzat no financer i els bens del patrimoni cultural representen el 51% aproximadament dels actius, mentre que les inversions financeres a llarg i curt termini i el disponible sumen un 34% dels total, i els actius corrent no financers el 15% restant.

Es important remarcar la presència del concepte de Bens del Patrimoni Cultural, que amb un immobilitzat rellevant de 375 milions aporta clarament als objectius de protecció del patrimoni de les fundacions de l'àmbit cultural.

Durant l'any 2017, la principal variació s'ha produït en les Inversions financeres a curt termini i disponible que amb un creixement de 87 milions d'euros, el que representa casi un 6% d'augment.

QUADRE 20 - Estructura del Actiu (2016/2017)

Concepte	Milions d'euros		Estructura (%)		Variació any 2017 sobre el 2016
	2016	2017	2016	2017	
Immobilitzat no financer	4.003,7	4037,8	47,0 %	46,8 %	0,9 %
Bens del Patrimoni Cultural	385,7	375,1	4,5 %	4,3 %	-2,7 %
Immobilitzat financer a llarg termini	1.342,9	1.331,7	15,8 %	15,4 %	-0,8 %
ACTIU NO CORRENT	5.732,4	5.744,7	67,3 %	66,5 %	0,2 %
Actiu corrent no financer	1.271,5	1,292,5	14,9 %	15,0 %	1,7 %
Inversions financeres a curt termini i disponible	1.511,7	1.599,0	17,8 %	18,5 %	5,8 %
ACTIU CORRENT	2.783,2	2.891,6	32,7 %	33,5 %	3,9 %
TOTAL ACTIU	8.515,6	8.636,3	100,0 %	100,0 %	1,4 %

Font.- Observatori de Fundacions i IDESCAT

Segons la seva xifra d'actius, hi ha fundacions de moltes mides, molt petites, de menys de 30.000 euros d'actius, i de molt grans, que superen els 5 milions d'euros d'actius. Encara que la mediana es situa sobre els 434.000 euros d'actius, amb un creixement d'aquest indicador d'un 3,1% en el 2017. La distribució de les fundacions segons el valor dels seus actius presenta una gran estabilitat interanual.

QUADRE 21 - Fundacions segons valor dels Actius (2016/2017)

Estrat (euros)	2016	2017
----------------	------	------

inferior a 29.999	10,1 %	10,1 %
30.000 – 99.999	16,8 %	16,2 %
100.000 – 250.000	14,6 %	14,6 %
250.000 – 999.999	22,3 %	22,0 %
1.000.000 – 4.999.999	21,4 %	21,5 %
5.000.000 o més	14,7 %	15,4 %
MEDIANA	420.699	433.700

Font.- Observatori de Fundacions

Rotació dels actius

La rotació dels actius, mesura la productivitat en la utilització dels actius disponibles en el balanç, la calculem com la relació entre el Valor de la Producció, l'*output* obtingut, en relació als actius utilitzats.

Al augmentar en el any 2017 els actius utilitzats en només un 1,4% i en canvi constatar un augment del valor de la producció aconseguida de un 10,2%, ha donat lloc a que la rotació dels actius hagi passat de 0,41 a 0,45, amb una millora de la utilització de casi un important 9%.

QUADRE 22 - Rotació dels actius (2016/2017)

Concepte (milions d'euros)	2016	2017	Variació
Total actius	8.515,6	8.636,3	1,4 %
Valor de la producció	3.512,5	3.872,0	10,2 %
Valor producció / Total actius	0,41	0,45	8,7 %

Font.- Observatori de Fundacions

L'esforç inversor

Un indicador clau per veure la capacitat de creixement econòmic de les fundacions del país es veure el seu esforç inversor, en altres termes, la capacitat de anar creant, des de una perspectiva econòmica, noves realitats que s'aniran

transformat en possibilitats addicionals de servei a les comunitats en que treballen.

A l'any 2017 les inversions de les fundacions catalanes han arribat als 333 milions d'euros, amb un importantíssim creixement de més del 18% en relació a l'any anterior, que constata l'esforç realitzat.

A aquest ritme els actius no corrents de les fundacions es renovarien totalment en un cicle de 17 anys. La part dels recursos generats dedicats a inversions també ha estat més alta. I clarament s'inverteix pràcticament un 50% més que la xifra comptable de les amortitzacions.

QUADRE 23 - Inversions i amortitzacions (2016/2017)

Concepte (milions d'euros)	2016	2017	Variació
Inversions	281,0	333,0	18,5 %
Inversions / Actius no corrents	4,9 %	5,8 %	
Inversions / VAB	9,4 %	10,2 %	
Inversions / Amortitzacions	125 %	148 %	

Font.- Observatori de Fundacions

Els passius

La estructura del passiu del sector fundacional de Catalunya es molt sòlida. Es materialitza en Patrimoni Net de pràcticament 5.000 milions d'euros que representa el 58% del total del balanç, i en un passiu a llarg termini d'un altre 20% addicional, per valor de 1.838 milions d'euros. Per tant a l'estructura financera el finançament a llarg termini suma un 79% del total, quedant sol finançat a curt termini un 21% del balanç. La major part del finançament a curt termini es comercial, sense cost.

La estructura del passiu del balanç es d'una gran estabilitat, destacant només en el 2017 l'augment de 74 milions d'euros del patrimoni net, i la reducció de 61 milions d'euros del passiu no corrent, compensat bàsicament per l'augment de 71 milions d'euros del passiu a curt termini amb cost.

En resum, un passiu amb poc endeutament i finançat bàsicament amb les aportacions dels fundadors, els recursos generats per les activitats operatives portades a terme, i les subvencions, donacions i llegats rebuts.

QUADRE 24 - Estructura del Passiu (2016/2017)

Concepte	Milions d'euros		Estructura (%)		Variació any 2017 sobre el 2016
	2016	2017	2016	2017	
Patrimoni net	4.921,6	4.995,4	57,8 %	57,8 %	1,5 %
Passiu no corrent	1.899,5	1.838,3	22,3 %	21,3 %	-3,2 %
FINANÇAMENT A LLARG TERMINI	6.821,1	6.833,7	80,1 %	79,1 %	0,2 %
Finançament curt termini amb cost	556,7	627,9	6,5 %	7,3 %	12,8 %
Finançament curt termini sense cost	1.137,8	1.174,7	13,4 %	13,6 %	3,2 %
FINANÇAMENT A CURT TERMINI	1.694,5	1.802,6	19,9 %	20,9 %	6,4 %
TOTAL PASSIU	8.515,6	8.636,3	100,0 %	100,0 %	1,4 %

Font.- Observatori de Fundacions i IDESCAT

A la mostra de empreses catalanes de la Central de Balanços del Banc d'Espanya¹³, el patrimoni net representava un 39% del passiu, el que posa més en valor el important 58% que presenta aquest indicador a les fundacions.

El patrimoni net

Els aproximadament cinc mil milions d'euros en que es valora el patrimoni net de les fundacions de Catalunya, esta compostat per 1.900 milions de aportacions fundacionals, i uns 1.100 milions de reserves i excedents d'exercicis acumulades en els seus anys d'existència, en total, uns tres mil milions, i uns 2.000 milions addicionals de subvencions, donacions i llegats. La estructura es molt estable amb lleugeres variacions al alça dels fons propis, i a la baixa de les subvencions, donacions i llegats.

QUADRE 25 - Estructura Patrimoni Net (2016/2017)

Concepte	Milions d'euros		Estructura (%)		Variació any 2017 sobre el 2016
	2016	2017	2016	2017	

¹³ Vegeu nota 12.

Fons dotacionals	1.907,2	1.921,5	38,8 %	38,5 %	0,7 %
Reserves i excedents d'exercici	1.028,4	1.102,5	20,9 %	22,1 %	7,2 %
FONS PROPIS	2.935,6	3.023,9	59,6 %	60,5 %	3,0 %
Subvencions, donacions, i altres	2.045,0	2.019,7	41,6 %	40,4 %	-1,2 %
Ajustaments per canvi de valor	-59,1	-48,2	-1,2 %	-1,0 %	-18,3 %
PATRIMONI NET	4.921,6	4.995,4	100,0 %	100,0 %	1,5 %

Font.- Observatori de Fundacions i IDESCAT

Segons les xifres de patrimoni net¹⁴, igualment com s'ha comentat al parlar de la distribució de les fundacions segons els ingressos de les activitats o els actius, hi ha fundacions de moltes mides, molt petites, de menys de 30.000 euros de patrimoni net, i de molt grans, que superen els 5 milions d'euros, amb un repartiment bastant homogeni. La mediana es situa en 268.000 euros de patrimoni net, pràcticament d'una forma estable durant els anys estudiats.

QUADRE 26 - Fundacions segons valor del Patrimoni Net (2016/2017)

Estrat (euros)	2016	2017
inferior a 29.999	13,0 %	12,4 %
30.000 – 99.999	19,2 %	18,9 %
100.000 – 250.000	15,0 %	15,4 %
250.000 – 999.999	22,4 %	21,9 %
1.000.000 – 4.999.999	19,9 %	20,5 %
5.000.000 o més	10,5 %	10,9 %
MEDIANA	267.214	268.227

Font.- Observatori de Fundacions

EPILEG

La presentació que s'ha realitzat ha requerit un gran treball de tractament i depuració de la informació per fer-la comparable, coherent i consistent, pensem que es una primera experiència que anirem repetint per ajudar a que les pròpies fundacions coneguin millor els principals indicadors econòmics del món de les fundacions catalanes.

¹⁴ Inclouent les fundacions amb patrimoni net positiu i que han dipositat la informació corresponent.

Però també, ens sembla rellevant la aportació d'informació com un exercici de transparència, que ens pot ajudar a explicar millor el que som i el que fem, tant amb la relació propera amb els nostres *stakeholders*, com amb la societat en general a la que servim.

Esperem que l'esforç realitzat sigui útil, com un nou instrument de treball disponible, i que esperoni a altres col·lectius ha avançar en la línia de posar a disposició pública la informació per permetre anar coneixent cada vegada millor la complexa realitat.